

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII Ч. 174. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 29-го липня 1939.

No. 174. Jersey City, N. J., Saturday, July 29, 1939.

VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ПЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ
АМЕРИКИ. ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода”: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BErgen 4-1016.
4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES
OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE

НАПАД ДЖАНА ЛУІСА НА ГАРНЕРА

ВАШИНГТОН. — Джан Луїс, предсідник Конгресу Промислової Організації, зізнаючи перед конгресовим комітетом праці, попав нагло у гнів і висипав на адресу заступника президента Гарнера декілька образливих слів. Луїс закидав Гарнерові, що це він є джерелом, звідки випливають ворожі до робітництва струї. Він назвав Гарнера „шкідником робітництва, шулером і пияцею, недобрим старим чоловіком". Далі заявив, що він усе бачив, і буде проти Гарнера, головно, коли цей захотів кандидувати на президента.

Коли газетярі звернулися до Гарнера і предложили йому на письмі те, що сказав Луїс та питали про його помічення, Гарнер не відповів нічого і сказав, що він звик ніколи не робити помічень. У конгресі в обороні Гарнера виступило чимало сенаторів і конгресменів, які гостро критикували за те Луїса, а Гарнерові, як вираз симпатії, справили овацію.

ДАЛЬШЕ НАПРУЖЕННЯ МІЖ ЯПОНІЄЮ ТА АМЕРИКОЮ.

ВАШИНГТОН. — Нагале і несподіване виповідження догору Японії з боку американського уряду назважало викликало в американським конгресі прихильний відгук, хоч конгрес сам не міг зловити на цей учинок. Ті сенатори і конгресмени, які є за більш агресивною американською заграничною політикою, виразно хвалили вчинок секретаря Гола. Ті, що є за строгу ізоляцію, покищо здержуються з завагами. Всі застановляються також над черговим кроком Америки проти Японії й думають, що уряд зирве з Японією торговельні.

ШВАЙЦАРСЬКИЙ БАНК ВІДКРИВАЄ ФІЛІО.

НІО ЙОРК. — Один із найголовніших швайцарських банків, „Швайцарський банк корпорація", відкрив у Нью-Йорку свою філію і в наступних кількох тижнях задумує розпочати урядування. Замітне те, що цей банк виняв велике приміщення при Бродвеї, в якому містяться колись американський банк, а яке має великі підземні льоху для перекопування золота. Супроти цього знавці догадуються, що згаданий швайцарський банк задумує в скорім часі перенести велику частину свого золота до Нью-Йорку, за страху перед можливістю війни в Європі.

ПОКАРАЛИ ЗА УСУНЕННЯ ЗАГРАНИЧНОЇ МАРКИ.

НІО ЙОРК. — Апеляційний суд затвердив електричному контрактору Метью Юрі кару \$1,500 за усунення на спрацьованих у Німеччині електричних моторах фабричного значка, що це „Немечдін Електрміні".

„МОРАЛЬНЕ ОЗБРОЄННЯ".

БЕЛЬ МОНТЕ (Каліфорнія). — На зїзді лікарів стверджено, що „моральне озброєння" з медичного боку є найважливішим винаходом в останній десятилітті. Лікарі ствердили, що двома найголовнішими хворобами в теперішню пору є цукрівниця, „астратіс" і нервові та духові хвороби. Знову ж стверджено, що 60% хворих на цукрівницю запали на цю недугу внаслідок журби, творя вломи та емоційно-нервових напружень. „Моральне озброєння" є духове лікарство на ці недуги, і лікар, який не визнається на цьому лікарстві та не застосовує його до хворих, не може виконувати як слід своїх лікарських обов'язків.

ШЛІСЬ РАДІОВІ ДЕПЕШІ НА МАРС.

НІО ЙОРК. — Американський природничий музей, користаючи з того, що тепер планета Марс підійшла близько до землі, старався вислати при допомозі дуже сильних радіових висланих депеш на Марс; з другого боку, наставив багато чутких радіових приймачів, щоб зловити з Марса відповідь, коли там є люди. Тим, що вслухувалися у радіа, деколи причувано, що дістають якісь особливі звуки. Та недовірливі твердили, що це статика. Вони також гумористично заважували, що колиб навіть жили на Марсі якісь істоти, то, судячи по тих дивних голосах, що виходять з радіа, це мусять бути самі коти. Бо радіові голоси були дуже подібні до м'явоту котів.

КОНГРЕС БАПТИСТІВ ТАВРУЄ РОСІЮ І РУМУНІЮ.

АТЛАНТА (Джорджія). — Світовий конгрес баптистів, що від кількох днів відбуває тут свої наради, ухвалив натарувати Росію і Румунію за те, що переслідують релігійно і расово деяких своїх громадян. Конгрес також рішив звернутися з відповідними домаганнями до амбасад згаданих держав.

ОДВАЕР ПРИХОДИТЬ НА МІСЦЕ ПІГЕНА.

НІО ЙОРК. — На місце бруклінського прокуратора Пігена, якого урядування довгий час було під ріжними закидами, губернатор остаточно назначив нового чоловіка, бувшого суддю О'Дваера.

РУЗВЕЛТ ЗАБИРАЄ ГОЛОС У СПРАВІ ПОСУХИ.

ВАШИНГТОН. — Секретар Рузвелта, Ерл, вислав в імені президента до департаментів внутрішніх справ, полювання, „Сі, Сі, Сі" і „Доброї П'ятни" вугілля, що посуха в північно-східних степах триває далі й завдає фермерству великі шкоди. В обличчя цього елементарного нещастя фермери лежали потребують допомоги, яку згадані департаменти й організація повинні їм дати.

ЗНАЄ, А НЕ СКАЖЕ.

БОСТОН. — Відомий американський фінансист, Овен Йонг, сказав, що він знає, хто буде наступним президентом Злучених Держав Америки, але не скаже.

НЕБЕЗПЕЧНА ПРИГОДА ХЛОПЦЯ.

З одного табору для дітей пропав 12-літній Дон Фендлер. Шукали його багато днів, поки не прийшли до переконання, що хлопця схопили грабіжники й убили. Нагло по 8 днях його знайшли: він загубився був у лісі, шукав людей і жив йодами. На світліні: хлопець на ліжку; його батько був у полі, з оком розбитим під час шукання сина, та провідник Нелсон МекМорн, що його знайшов.

БІЙКА МІЖ ФАШИСТАМИ І КОМУНІСТАМИ В МОНТРЕАЛІ

В Квебеку існує невеличка фашистська організація, яка зветься „Нешенел Юніті Парті". Недавно відбулася мітинг тої групи в Монреалі. Під час мітингу впали до салі комуністи й почалася бійка. Фашисти виперли комуністів з салі і продовжували мітинг у салі, а комуністи надворі перед домом. А щоб одні не пакостили другим, у дверях стояла поліція. Провідник фашистів Аркан не жалував крепких слів на адресу демократії, випускаючи, що демократія вимагає жиди, масонів і комуналістів та що лідери політичних груп грають свої ролі під жидівським диктатом.

ХЛІБ І ГАУСЬК ПЕРМА-ЧАЮТЬ РИЖ.

У північному Китаю люди живуть головно на городні та на рісному хлібі з часником. І сильні та рослі й видужі північні китайці. А в південних околицях Китаю населення головно живе на городній та на рижі. Та полудневі китайці і менші родом, і менше відпашні від хвороби, і менше відпашні від своїх північних земляків.

ПОЗБУЛИСЯ ЖИДІВ.

Село Тріліски на Поліссі, що донедавна кормило аж 30 жидівських родин, які займалися посередництвом у торговлі, позбулися останньої жидівської родини. Треба згадати, що тих 30 жидівських родин жило з праці 150 українських родин, що заселяють село Тріліски.

ПО П'ЯНОМУ, ЧИ ПО ТВЕРЕЗОМУ?

На дорозі в Жуліні, стрийського повіту, урядовець ПЗУБ Міхал Гонсьоровський, їдучи мотоциклом, тратив 67-літнього Прохора так сильно, що він ударив голавою об придорожній камінь і ляг трупом на місці. Для п. Гонсьоровського ціла дорога була видко завузька.

НАСЕЛЕННЯ В КАНАДІ ЗРОСТАЄ; В АНГЛІЇ ЗАМІНЮЄТЬСЯ.

Домініантні статистичні бюро в Отаві повідомляє, що в 67 канадських містах і містечках було в травні цього року 7,501 уродин, 4,711 смертей і 3,392 вінчання. У травні, 1938, було 7,023 уродини, 4,959 смертей і 3,223 вінчання. Одночасно наспіли вісті з Англії, що там зменшується населення із зростаючою швидкістю: Коли спад населення піде далі в такій швидкості, то Велика Британія, що має тепер 41 мільйон населення, буде мати всього 30 мільйонів за 30 років відтепер. Англіїці стараються збільшити приріст населення такими способами: 1. фінансова допомога родичам, що мають діти; 2. уневажнення постанов деяких фірм, які не дозволяють робітникам женитися, аж доки вони не досягнуть повного віку; 3. заохота до шлюбного життя та до збільшення числа дітей у кожній родині.

Видно отже, що слідом Франції, Німеччини і Італії йде тепер і Англія, бо бачить перед собою національну загрозу, що її можуть спричинити модні колись клічі про „модерні подружжя". Оті „модерні подружжя" дійшли в Англії до того, що замужні жінки стидались йти до своїх дітьми на вулицю, отже замість дітей — водами песиків, бо то було „в моді". Застрашує наслідки тих модерних подружж, яких причиною є самолюбство родичів, тяжко мстяться на кожній нації.

ПРОПАВ УКРАЇНСЬКИЙ ФАРМЕР.

Перед 8 місяцями пропав загальною кося свого дому в Плезент Гом, у північній Манітобі, 46-літній Петро Юркевич, що приїхав в роботу в Онтарію. Юркевич зробив свої річи в склепі і пішов на відвідин додому. Від того часу ніхто його не бачив. Державна поліція посилає в останніх днях пошукування Юркевича. Є підозріння, що його замордовано.

УРЯД ДОЗВОЛИТЬ НА ЧЕСЬКУ ФАБРИКУ ОБУВИ В КАНАДІ

В четвер вечером, 22. червня, прем'єр Мекензі Кінг заявив, що на засіданні кабінету того дня рішено дати дозвіл на заснування чеської фабрики черевків у східній Канаді. Вже від кількох тижнів тоявили вісти в пресі, що чеський фабрикант обуви — Батя, який утік з Чехії перед приходом німців, старається заснувати фабрику в Канаді. Фабрика zatrudнювалаб коло 1,000 робітників. Проти того плану запротестували канадські фабрики обуви. Прем'єр Кінг каже, що Канаді треба більше фабрик і більше капіталу. Щодо робітників, то уряд сподівається, що Батя привезе з собою тільки спеціалістів, а решта робітників — це будуть канадійці.

ОТРУТА ЛІКОМ ПРОТИ ОТРУТИ.

У Полудневій Америці вміють індійці виробляти дуже сильну отруту з соку деяких дерев та ростин. Та отруту називають рурара. Та коли людина затрується стрихніною, або коли її вкусять їдаюча тварина, то рурара їдає як лік. Є й інші такі отрути, що проти них діляють як лікарство інші отрути.

УБИВСТВО ВІТА В КОРНАЛОВИЧАХ, ПОВІТ САМБІР.

Невідомі справники вбили вночі з 23 на 24 травня революційними стрілами крізь вікно солдата Корналовича, Теодора Андрійовича, в похороні солтиса, що був відзначений бронзовим хрестом заслуги за працю в самоуправних установах, взяв участь самбірський віце-староста Зданович. Похорон відбувся на кошт громади. В зв'язку з убивством поліція арештувала дві особи.

СКАЖЕНІ ПСИ.

Маса скажених псів появилася в рішівському повіті. Поліція і поодинокі люди застрілили досі коло 400 псів.

НОВА ЧИСТКА СЕРЕД СОВЕТСЬКИХ ДОСТОЙНИКІВ

МОСКВА. — Розпочато нову чистку, якій покищо підпало 80 осіб, що займали високі урядові становища, дипломатичні й військові. Між ними є такі, що добилися найвищих відзначень, навіть ордеру Леніна, за їхню вірну службу державі. Тепер їм відібрано надані відзначення як „негодяям", що на це не заслугоють. Між звільненими до служби є генерал Григорій Штерн, що займав високе командне становище в советській армії на Далекім Сході. Його місце заняв уже ген. Попов. Штерн був поставлений на місце маршала Біліхера, до „чистки" попало багато інших високих офіцерів, що служили на Далекім Сході. Але не подано офіційно причин, за що саме покарано тих офіцерів, яка їхня вина. Ордер Леніна відібрано між іншими В. Тайрову, дучому советському послові до Монголії. В „чистку" попали такі, як дивізійний командант Сергєєв, начальник політичної адміністрації військової округи на Уралі Шевченко, заступник адмірала Орас, що був передіше військовим аташе при советським посольстві у Вашингтоні, Рапапорт, будиный політичний комісар у Морській Академії ім. Фрунзе, провідник Комсомолу в Хабаровську Овчинников і інші. Остання військова чистка відбулася в 1937 р., коли то засудили 8 советських генералів, включно з маршалом Тухачевським. На місце Тухачевського прийшов Егоров, що досі звільняв 1938 р. Його місце заняв ген. Іван Федько, якого звалинено в 1939 році. Тепер уряд усе тому місці маршал Буденний, що разом з Ворошиловим іще якийсь „тримаються".

ВІЙНА ЗА ДАНИЦЬ — „ГАЗЕТНА БАЙКА".

ЛОНДОН. — Таке заявив ніхто інший, а проф. К. Бургард, високий комісар для Даниці, назначений Лігою Націй. Він сказав журналістам, що „даницька криза" є така дуже переборшена, що вийде до історії як „газетна байка". Хто при здоровім розумі, казав він, не може твердити, що через Даниці може прийти до загальної війни в Європі.

В ГАЛИЧИНІ ЗЛИВИ І БУРІ.

ЛЬВІВ. — Майже ціле львівське воєводство дуже потерпіло від злив, граду і бурей. Було багато випадків смерті від громових ударів. В невеличкій річці Стир втопилися 4 особи внаслідок наглої піднесення води. Є величезні шкоди на полях і в господарствах.

ФІЛЬМУЮТЬ ДЛЯ АМЕРИКИ.

ВАРШАВА. — Американські фільмові оператори об'їжджають Польщу і роблять знімки, щоб показувати в Америці „теперішню Польщу".

НАШІСТЬ ПРО „ТОРГИ" В АНГЛІЇ.

БЕРЛІН. — Нашістька преса висмієє наряди штабів Англії, Франції й Советів, як і цілий англо-французько-советський договір. Каже, що він нічого не вартує, а Англія зліплює те все на те, щоб рятувати свій підупалий престиж. Тому і кожному тепер усе приобіщює. А тільки трохи торгуються ще з Польщею, бо в Англії „польська кров" є дешевша ніж золото.

ЯПОНІЯ ЗАСКОЧЕНА.

ТОКІО. — Виповідження Злученими Державами Японії торговельного договору з 1911 року викликало серед японців схвильовання. Офіційно не забирають іще голосу, бо ждуть на те, щоб дізнатися точно, якими мотивами керувався американський уряд, що проголосив так ненадійно таке велике рішення. Кажуть, що Японія буде думати, а японська преса уже тепер підкреслює, що коли має прийти до нових договорів між Японією і Злученими Державами, то ті останні мають приноворитися до нового порядку в східній Азії.

ВВАЖАЮТ ЯК ПОЛІТИЧНИЙ АКТ.

ЛОНДОН. — В Англії заявляють, що урядові кола не мали поняття про те, що уряд Злучених Держав виповіє Японії торговельний договір з 1911 року. Називають характер та що це є започаткуванням нового курсу американської політики на Далекому Сході. Також признають, що поступком Злучених Держав помагає Англії. Тільки дехто сумнівається, чи не заскорює це зроблено.

ПОКАРАЛИ ЯПОНОЦЬ.

БЕРЛІН. — Німецька преса, обговорюючи виповідження Злученими Державами торговельного договору Японії, стверджує, що це виповідження має наскрізь карний характер, який самий, який мали постанови, що ними недавно наложено додаткове мито на німецькі товари.

УТІК ДО ПОЛЬЩІ.

ПРАГА. — Утік до Польщі визначний католицький діяч монсеньор Ян Стражак, що був міністром за даними Чехословаччини. Стверджують, що Гештапо перевело в останній час ревізію в домах високих католицьких достойників.

КАРИ НА ДЕЗЕРТИРІВ.

БУКАРЕШТ. — Під час останньої румунської мобілізації, яку переведено в часі розпаду Чехословаччини, виявилось, що було дуже багато таких, що втікали до інших країн, щоб відтягнутись від військової служби. Згідно з новим Законом, будуть тепер таким дезертирам відбирати румунське громадянство й конфіскувати їх маєток. Це буде відносно не так до жидів, що втікають з Румунії, щоб дістатися до Палестини, а потім назад вертатися як румунські громадяни.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893.

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1914 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1948.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

В Канаді наші читачі можуть гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛЬСЬКО-АНГЛІЙСЬКІ ТОРГИ

Від кількох днів ведуться в Лондоні, столиці Англії, важкі для міждержавного положення в світі переговори між англійським урядом і спеціальною місією польського уряду. Відносяться переговори до фінансової допомоги Англії для Польщі. Тлом для них є, як звісно, військове порозуміння між цими двома державами на випадок війни. На цей випадок Польща мала би кооперувати з Францією й Англією. Згодившись на таку кооперацію, Польща зажадала фінансової допомоги. Мовляв, щоб допомога Польщі була ефективною, вона мусить бути належимо засоблена в гроші.

Англія, як щира союзниця, за яку вона все видається, згодилася дати Польщі певну фінансову допомогу. Звісно, Англія знає, що з заняттям Чехословаччини Німеччиною Польща не може вже діставати зброї від чехів і мусить її добувати деінде. Зрозуміло, що Англія готова дати фінансову допомогу на закупно зброї від англійських амуніційних фабриканти.

Та Польща не цього хотіла. Вона не хотіла позички лише на закупно зброї, якою малаб обороняти Англію, свою вірительку. Вона хотіла дістати більше фінансів на свої інші цілі. Нащо їй цього треба, всякому відомо, що знає стан польської держави. Звісно, вона зруйнована фінансово через свою нездарну економічну господарку. Зрепарувати всієї господарки ніякою позичкою вона не зможе й пробувати вона певно серйозно не буде. Всетаки, діставши позичку, вона буде могла вдатися, що починає розгладжуватися. Польський уряд за нікого не дбає, лише за себе, себто за урядову касту. Цій могло би справді трохи поправитися, якби так польський уряд дістав позичку.

Польський уряд заставляв добиватися більше приклад Росії. Коли москалі користають з важкого положення Англії й вимушують на ній виповнення всяких зобов'язань, то чому не малиб цього зробити поляки? Та Англія знає мабуть польську господарку. Англія не хоче видавати на свого льокаря більше, ніж треба, щоб він сповнив свою службу. Давати такому забагато грошей у кишеню, то він ще готов зависоко носа дерти. Не досить, що він має револьвер, паном куплений? Як виходить з слів англійського уряду, Англія не хоче навіть дати Польщі грошей на револьвер: боїться, що Польща готова за ті гроші собі револьвер у кого іншого купити (а може й гроші прогуляти й револьвера не купувати).

Всі ці англійські побоювання за польську союзницю можуть наробити в світі багато клопоту Англії: вонаж хоче дістати на свою службу ще інші держави. Чи захочуть серби служити Англії, як вони побачать, як вона трактує польського льокаря? Чи не підуть вони шукати служби в німці? Отже тепер англійській пропаганді прийдесться „овертайм робити“, щоби переконати сербів, що це лише супроти поляків Англія мусить бути обережна.

На тему слов'янського братання

„Нічого з любові. Усе за політичну готівку“. Так пише „Новий Час“ у своїх заввагах до дискусії про слов'янофільство. Підкреслює, що самі слов'яни викликали український нарід зо „слов'янських сентиментів“. І тому, коли українці мають знову зачинати переговори зо слов'янами, то це може статись тільки „на ґрунті цілком реальних політичних інтересів“. А це значить, що треба перестати слов'янам говорити про „братерство“, а треба це братерство виявляти дійсними фактами, дійсним братерським поведінням одних супроти других. Цю тему порушено з нагоди статті п. з. „Дискусія про слов'янську ідею“, поміщену в „Курєрі Віленським“ (ч. 180). Стаття написана в формі розмови між „прихильником“ і „противником“ слов'янської ідеї. І читаємо в ній таке:

Прихильник: Польща може стати великою державою („моцарством“) тільки як слов'янська держава.

Противник: Скажу ширю, що слов'янський клич здається мені тільки фікцією з дуже малим пропагандним значінням. Він нікого не зворушує.

Прихильник: Дивуюся вам ширю. У Німеччині змогли вщепити нордицький міт. Ми повинні протиставити не менше ширю ідею. Ми авангард загроженої слов'янщини...

Противник: Кажете: нордицький міт. Отже власне. Ми тим апатуюємося, обсервуючи здалека. Під впливом Розенберга бажаємо творити якісь слов'янські концепції. А чейже нордицький міт, говорючи ширю, це блеф. — Оцінюючи найбільше оптимістично успіх слов'янської ідеї, трудно їй вжити таку світлу кар'єру, яку зробив нордицький міт. А всеж це практичне політичне значіння ніяке. — Нордицька Німеччина має гострий антагонізм з нордицькою Англією і мобілізує проти неї інші раси... Так і ясно, що ціла нордицька ідеологія це тільки димово заслона німецького імперіалізму. — Перед війною панславизм був параваном російського імперіалізму. Цим разом Польща мала би дисконтувати свій клич для підмування своєї політичної ситуації. Але клич достаточо скомпромітований.

Прихильник: Росія також говорила неправду. Панславизм не трактували ширю. Та в нас ситуація інакша. Польща справді сповняє роллю передмура слов'янщини. Це факт. — Нац-соціалістичні плани загрожують всім слов'янським народам. Не тільки полякам, чехам, але і сербам, хорватам, словакам, москалям і навіть українцям. Боронячи себе, боронимо слов'янщину. Треба, щоби польський нарід зрозумів свою тісну лучбу з великою слов'янською родиною і свою визначну роллю як її авангард. — Це найглибше значіння слов'янської ідеї. — А наслідки: Говорючи в трьох точках, це: 1) Оборонне значіння. Скріплення нашої постави і позискання симпатії слов'янських народів, що наші справу признають своєю; 2) Політичне значіння. Вирівняння спорів зо слов'янськими меншинами; 3) Культурне значіння. Могути „сполука для народної культури, що є наскрізь слов'янська.

Противник: Перша точка не переконує... Я читав у „Політиці“ передурку статті зо слов'янської урядівки. Там кажуть виразно, що інтерес слов'янщини треба підпорядкувати інтересам слов'янського народу... А дальше...

POLAND AND RUSSIA MINORITIES A DANGER
SAYS DEMOCRACIES NEGLECT UKRAINIAN PROBLEM
AT THEIR PERIL

To the Editor of The Star:

A country is desirable as an ally for another country, or countries, if its internal condition guarantees its ability to face adversaries without being a handicap to associates. With this in mind we must view Great Britain and her efforts to solidify the anti-aggression front with Poland and Soviet Russia as partners in that all-democratic undertaking to stop the German aggression. Poland has already obtained British guarantees and Soviet Russia is still being wooed to enter the anti-aggression bloc.

Great Britain and her friends are faced with a potential danger of German domination on the continent and their interests elsewhere are also being menaced. Therefore, they started a drive to organize their resistance, with no time to stop and consider whom they are taking for allies. Yet it should be most advisable

for Great Britain to look into the internal conditions of both Poland and Soviet Russia because that might in the end save her and her powerful western associates a great deal of trouble.

Looking at Poland today, one must frankly admit that no other country could have been a less fortunate, though unavoidable, choice for an ally than she is. The burden of financial subsidy for the Polish armaments and the fact that Poland was given a free hand to start a world conflict over Danzig affair is only one part of Britain's misfortune. The real trouble is hidden in the fact that Poland's determined pose, in face of the impending crisis, is only matched by her internal weakness. With Poland, it is not only "Danzig" on the Baltic Sea, it is "Danzig" on all of her fronts. It is the eternal conflict within her own boundaries, the front of 60 per cent of the Poles against 40 per cent of

Прихильник: Клич слов'янської солідарності вквітить знайти компроміс в українській справі і створить виши, що звичуть слов'янське населення, національно-індиферентне, з нашим народом.

Противник: Ого! Наука російських панславистів не пішла в ліс. — Якщо річ про українців, не вистарчатє слов'янські кличі. Українське населення почувається невдоволенням і домагається конкретних змін.

Прихильник: Так. Слов'янська ідея не буде мати переконливих акцентів, доки триває польсько-український антагонізм. Шире поставлення слов'янської програми змусить нас зревідувати цю справу, змусить до розважного компромісу з українцями. Є ряд постулатів, що їх можемо і ми повинні взяти їх на увагу, пр. окремий університет, ліквідація утравістичного шкільництва і т. п.

Противник: Тільки можна це осягнути без слов'янської декларації.

Прихильник: Але щойно слов'янська ідея виявить польському громадянству абсурдність теперішнього стану справ. В її світлі побачмо це досить ясно... Опозиція проти слов'янської ідеї не полягає на річевих аргументах. Це просто інерція думки. Неохота у відношенні до нової концепції, що велить ревізію втертих шаблонів. У Польщі дивна інтелектуальна апатія...

the non-Polish maltreated minorities which constantly saps her energies, rocks her solidity and renders her impotent for any serious engagement with an outside enemy. And the largest of those minorities are the Ukrainians, who constitute at least one-fourth of the entire Polish nation.

Speaking of the Ukrainians alone, the Polish government does everything possible to subdue the rising tide of Ukrainian movement. Thousands of Ukrainian patriotic youth and clergy have been locked within the walls of the state prisons, Ukrainian cultural and economic institutions are padlocked, the Ukrainian villages and the Ukrainian churches are being forcefully Catholicized or completely destroyed. The Ukrainian people are even denied the right to acquire their own native land. And meanwhile new Polish organizations are being spurred to carry out the task of Polishizing the Ukrainian population and the world is told that "there never were, are not and never shall be any Ukrainians in Eastern Galicia" and other parts of Western Ukraine. Violence and injustice are rampant. Can it be imagined that such conditions should tend to strengthen Poland's fighting power? To cover the picture of the inside of her structure before the world, the Poles whitewash the whole situation declaring that now the Polish nation is "united as one man." And all that is being done even now, when Poland finds herself in a critical position and when, as one would expect, the Poles should stretch their hands toward the Ukrainians and somehow mend and correct difficulties for the sake of both sides.

And as for Soviet Russia, the world is not unaware of her internal trouble with her largest minority, the Ukrainians.

It is then vitally important that Great Britain, before she enters another war with Poland and Soviet Russia as her allies, should be certain that she has on her side not only the government of these countries and their major populations, but also their minorities. She, therefore, should not wait until it is too late to use her influence upon the government of Poland and eventually of Russia, toward the end of ameliorating the condition of the Ukrainians, as the first step toward the final solution of the ultimate Ukrainian problem.

What is more, the democratic powers should bear in mind the grave possibility of the repetition of 1917, when, with the collapse of Russia, their eastern front was opened to the advancing German armies and when in the place of their former ally, new nations began to arise. Considering the conglomerate character of Poland and Soviet Russia, that has a great probability of happening again.

There are close to 50,000,000 Ukrainians in Eastern Europe and they cannot be expected to be quiet at such a time. They no doubt would take up arms. And they would direct them against their enemies. It depends on whom they would recognize as their friends.

I presume, therefore, that it should be to the interest of Great Britain and her democratic friends to associate themselves more closely with the Ukrainian issue, even if only as a precaution.

I shall not mention the great advantages that could be derived from happy relations between the democracies and a free Ukrainian state later on.

EUGENE SKOTZKO.
(THE EVENING STAR,
Washington, D. C., July 26,
1939.)

У КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ В АМЕРИЦІ
повинна бути

ПРОПАМ'ЯТНА
КНИГА

ВИДАНА З НАГОДИ
СФОРМОВАНОГО ЮВІЛЕЮ
УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО СОЮЗУ

ЦІНА 2 ДОЛЯРИ.

Замовляйте в „Свободі“:

„SVOBODA“

83 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

Антін Чехов.

ВДЯЧНІСТЬ

Пані генералова Печовнікова або як околичні люди звали її Печінчиха, вже десять літ практикує гомеопатію. В один із травневих вітвірок приймає в себе хорих. На бюрку стоїть підручно аптика й лежить книжка з лікарськими приписами та рахунки з гомеопатичної аптики. На стіні висять за склом оправлені в золоті рямці листи якогось гомеопата з Петербурга. Генералова вважає його коли не генієм, то все великою, значною людиною. Висить також портрет о. Аристарха. Йому генералова завдячує своє спасіння: виреклася окованого шкідливою алеопатією та пізнання правди. У ждальні сидять і ждуть пацієнти, в більшості довголітні мужики. Всі бося, за витімою кількох, бо пані генералова каже оставляти непахучі цоботи на дворі.

Генералова полагодила вже з десять пацієнтів і тепер викликає одинадцять!

— Гаврило Грудзі!

Двері відчиняються та замість Гаврила Грудзі входить сусід генералової, підупавший поміщик старої лати, Замух-від вас... Будь ласка, сідайте! ршниц, дрібного росту, з

пультатими очима, хирлявий. Держить під пахвою шляхотську шапку, ставить палицю в кути, підходить до генералової, нічого не каже та клякає перед нею на одно коліно.

— Що ви? Що сусід робить? — напминає перелякана генералова, що зачервонілася по вуха. — Ради Бога, встаньте!

— Не встану, поки житиму! каже Замухришин і впирається устами в руку генералової.

— Хай весь світ бачить, як я вам, пані, навколішки честь віддаю, ти наш янголе-хоронителю, утішителько людсько-го роду! Хай весь світ дивиться! яка добродійна чародійка врятувала мені життя, вказала мені правдивий шлях до життя, чародійко мудра!

— Дуже... дуже мені приємно... — мимрить генералова, що зачервонілася з радости — Я дуже рада почути це все від вас... Будь ласка, сідайте! ршниц, дрібного росту, з

вітвірка сусід був іще так тяжко хорий.

— Це й як! На саму згадку страх збирає мене! — каже Замухрин, присідаючи на краю фотелю. — Ревматизм у всіх членах і органах! Більше як вісім літ не давало мені це лихо-спокою... Ні в день ні вночі, утішителько моя! Що я не наїздився по тих проклятих докторів, і в Казані ріжних професорів радився, і в болотах ріжних я купався і води пив і сам уже не знаю, чого я не пробував! Майно витратив я на ліки, сонічко мое ти! А ті всі лікарі разом стільки помогли мені, що й нічого. Навіть гірше. Ввігнали мені недугу до середини. Ввігнали то вони зуміли, а щоби вигнати назад — то на те вони вже голови не мають... Обдерли би чоловіка до останньої нитки, щоби тільки могли... Щож це йому шкодить, такому харцизації, записати яку мікстуру прокляту, а ти, чоловіче пий і не скривися... Словом, це опришки і кінець! Колиб не ти, янголе-хоронителю наш, я вже напевно нині лежав би в гробі! Отже вертаюся я собі до дому, дивлюся на ці пігулки, що їх мені пані генералова дала! такий такий собі думую: „Га, і щож то з цього за пожиток?“

Невжеж ці пігулочки, такі маюсенькі, наче зеренця піску, можуть мене вилікувати з такої тяжкої, хронічної недуги? „Кажу, я таке, невірний Тома, їй усміхуюся, одначе проковтую цю пігулку тай... аж здурнів я! Ревматизму ні сліду, наче рукою відняв. Жінка витріщує на мене очі тай сама собі не хоче вірити: „Чи то ти, Петре, чи мене очі не милі?“ „Це я — кажу — у власній особі“. І ми зараз припали на вколішки перед образом Спасителя та давай молонитися за нашу утішительку, за нашого янгола-хоронителя: „Дай їй, Господи, все те, що ми лише бажаємо їй!“

Замухришин витирає очі рукавом, встає з фотеля і хоче знову прилякнути на одно коліно, та генералова не дає йому й садовить знову на фотелі.

— Не мені сусід повинен дякувати! — каже почервоніла із схвилювання генералова і зворушено дивиться на портрет о. Аристарха. — Не мені. Я тут послухав знаряддя лише... Чуда дійсно діються! Хронічний, застарілий ревматизм від одної капеліни „скрофуллозо“!

— Пані генералова дали мені ті пігулки. Одну з них зажив я при обіді — із знаме-

нитим успіхом! Другу вечором, а третю на другий день рано — відтоді я наче ніколи не хорував. Навіть не стрикне! А я вже хотів був вмирати, писав до сина до Москви, щоби приїздив... Сам Господь хіба піддав тобі цю думку, о-здоровителько наша! Я тепер почувуюся, наче наново на світ народився... Цього вітвірка, як я був останній раз у пані генералової, налягав я трохи на ногу, а тепер міг би я пуститися за зайцем... Як Бог дасть, поживу ще собі. Все булоб уже добре, щоб не біда. Здоров'я є, та що кому по здоров'ю, коли не має за що жити?.. От, хочаб тепер, на-примір... Пора вже сіяти овес, та як тут сіяти, коли нема зерна? Требаб купити, а тут чорт на в кишені...

— Дам сусідові вівса, лише хай сусід сидить! Так ви мене розрадили, таку мені справили приємність, що не ви мені, а я вам радше повинна дякувати!

— Опикуно наша! Що то Господь Бог такого янгола між людей зіслав! Радій тепер, оздоровителько наша, як дивинися на овочі своїх добрих учнів!... А ми грішні, навіть не маємо чого радити... Мали ми люди, непотрібні... Ніби то шдяхта, а матеріаль-

но ми гірше ніж мужики... Живемо ніби в мурованій хаті, та зате дах наче сито весь у дірах, зі стелі капає... Нема защо гонтів купити...

— Дам сусідові й гонтів скільки треба.

Замухришин виманчує ше корову, поручаючи лист для дочки, яку хоче віддати до пенсіонату і, зворушений щедрістю генералової, хлипає із превеликої вдячності, перекривлює уста та сягає до кишені по хустину. Генералова бачить, як разом із хустиною висувається йому з кишені якийсь червоний паперець і тихенько паде на долівку.

— До самої смерті заховаю в серці пам'ять щирости пані генералової... — мимрить. — Дітям і внукам перекажу мою вдячність... з покоління на покоління... Дивіть, діти, ось ця, що врятувала мене від нехвиної смерті, що...

Генералова відвела пацієнта до дверей і дивиться хвилю очима повними слізоз на о. Аристарха, опісля любо споглядає на аптику, лікарські книжки, рахунки, фотель, на якому щойно сидів чоловік, що завдячував їй життя, і вкінці очі її падають на папірчик, що його опустив пацієнт. Генералова підносить папірчик, розвиває його та зна-

ходить усередині три пігулки, ті самі пігулки, що їх дала Замухришині минулого вітвірка.

— Ті самі... — дивується. — І папірчик той сам... навіть нерозвинений! Та що він тоді?.. Дивно... Чейже не обманював би мене!

І в душу генералової, вперше від десятих літ, закрадається „зневіра... Викликає хорих, а коли говорять із ними про недуги, починає звертати увагу на те, що давніше проходило незамітно попри її-вуха. Хорі, які щодо одного, наче змовилися, спочатку вихваляють її під небеса, дякують за чудодійне виздоровлення, захоплюються її лікарським талантом, відказують на чому світ стоїть на лікарів-алеопатів і вкінці, коли генералова захоплюється із схвилювання, починають відказувати на свої нещастя. Олин хорий просить шматок землі на орання, другий трохи дера, третій хотів би полювати у лісах і т. д. Генералова дивиться на широче, добряче лице о. Аристарха, який її на вернув на праведну дорогу і нова правда починає гризти її душу. „Лиха правда, тяжка жорстока...“

Облуда живе в людських серцях.

Облуда живе в людських серцях.

На судовім переслуханні за депортацію Гарія Бриджеса, юнішого лідера, під закладом комунізму питався федеральний урядник одного свідка: „Чи може комуніст приїхати з Росії до Злучених Держав і тут замешкати на стало?“

„Так, як він потрапить дістати дозвіл на приїзд“.

Коли його спиталися, чи може комуніст дістатися до Росії на постійний побут, свідок відповів, що комуністична партія не дозволяє комуністам жити в Росії, бо їхати до краю, де революція вже зроблена, партія вважає покіданням революційного фронту.

Це партія так каже. На ділі вона боїться, що як напевне на комунізм людина побачить, як виглядає край, де вже зроблена комуністична революція, вона готова відвернутися від комунізму.

НЕ БУДУТЬ „ЧИСТИТИ“ ФАРЛІЯ.

Не важко зрозуміти, чому президент Рузвельт так завзято заперечує чутку, що, мовляв, він хоче „вистити“, себто відправити з уряду, генерального поштмайстра Фарлія.

Адже президентові вже закидують, що він поводить себе по диктаторськи, ба навіть називають його диктатором. Якби так він зробив „пердж“ проти Фарлія, то ці протиники мали б найкращий доказ на диктатуру у Вашингтоні. Казали б тоді: „чистить“ своїх протинників Сталін, „чистить“ Гітлер своїх, „чистить“ Рузвельт своїх“.

ЖІНКА ПОСТУПАЄ.

Як доносять зо стейту Конетикот, жінка зайшла на ще одну ділянку, що досі вважалася виключним посіданням чоловіка. Ветеринарний курси в стейті покінчили й поздавали відповісти іспити десять осіб, у тому числі дві жінки.

Не дивно, що жінка взялася за ветеринарію, а дивно, чому так пізно; адже лікують людей уже кількадесять років.

СТАРА ГРА.

Джан Гонтер, відомий інтернаціональний журналіст та автор багатьох книжок про міждержавну політику, говорив оноді зо Швайцарії на радіо на питання: Чи буде війна в Європі?

Щоправда, цих угадок про те, чи буде війна, чи не буде, є так багато, що вони вже тепер нагадують подекуди відоме вгадування залюбленого, що полягає на відриванні платочків цвітків й численням: „Любить! Не любить! Любить, не любить!“ Одначе всетаки цікаво, що каже Гонтер.

На його думку, цього літа війни не буде, бо Гітлер (котрий, видно, міг би один зо війну почати) не має ще на це відповідної сили. Чи можливо тоді буде для Гітлера почати війну на другий рік? Гонтер каже, що на другий рік уже й Англія й Франція будуть мати більше воєнних матеріалів, ніж Гітлер. Отже й тоді Гітлер певно не рішиться на війну.

Отже каже Гонтер, що війни не буде. „Хіба, що Гітлер почав би війну з розпуки...“ — додає.

Словом, війни не буде, хіба що булаб.

11-ЛІТНІЯ ПЯНИЦЯ.

Прохожі вулицею Модлінського у Варшаві звернули увагу на неприємного хлопця, що лежав на хіднику. Лікар поготівля ствердив, що цей 11-літній хлопець впав до нестями. Після переполокання шлунок перевезли малолітнього п'яницю до дому поправки.

І. РОБІТНИКИ ВДАРИЛИ МОСКВУ.

В другій тижні липня ц. р. писали американські газети про світовий конгрес Міжнародної Федерації Праці демократичних держав, який відбувся в Ціріху, в Швайцарії. Диктаторські держави Німеччина, Італія й Еспанія в нарадах конгресу участі не брали. Зате большевицька Росія за всяку ціну хотіла бути заступлена в цій організації й на тим конгресі, але делегати більшістю голсів внесок на допущення большевиків відкинули, виходячи з заложень, що большевицька Росія не є демократична держава. Ось так рішив світовий конгрес Міжнародної Федерації Праці. Чим же тепер большевицькі агенти будуть обдурювати своїх читачів, коли робітники цілого світу демократичних держав заявили, що большевицька Росія є диктаторська, а не демократична держава?

ІІ. ХОЧУТЬ, ЩОБ ІТИ РАЗОМ.

В „Свободі“ (число 156 з 8-го липня б. р.) була редакційна стаття п. з. „Слов'янський сентимент“. Нею дуже заінтересувався редактор польської газети „Нови Свят“, що хотів би всіх американських українців притягнути до львівщини Польщі.

Хитрість польського редактора є в тому, що він хотів би, щоб українці в народних строях запросились до участі в польських дні в честь Гюльського на Світовій Виставі в Нью-Йорку, бо ніби мають взяти участь у святі в народних строях такі слов'яни як болгар, серби, чехи, карпатороси, словаки й т. п. Чи так буде, не знаємо, але певно знаємо, що українці в народних строях за ніяку ціну не візьмуть участі в ніякій польській параді.

Польський редактор пише, що він не робить жадної пропаганди, а дає нам хвилину часу подумати, як виглядав би світ, як би так москалі, поляки, чехи, українці, югослави й болгар могли домовитись і знайти спільну платформу. Тут дивно, чому п. Гюллес полишив карпаторосів. Таж вони запросились на польську параді. До параді їх хоче, а до спільної платформи ні.

Цікаво, чому редактор „Нового Світа“ не напише про музику, які переживає наш народ під польським ярмом, про гніт українців, котрих треба жерти в гнітих польських тюрьмах, про тих священників, кинених у тюрьми за справедливе випускання метрик українських парохіян, про цензури конфіскації українських газет і видань, про що він знає і мовчить.

В. Морозович,
Бронкс, Н. Й.

ЗНИЩИДІ 18,095 ВОРОН У САСКАЧЕВАНІ.

По кінець травня департамент природних багатств у Саскачевані виплатив \$1,447.42 за 18,095 пар воронячих ніг, рахуючи по 8 центів за пару, за якими й молоді ніжки не платяться. Від 15 червня будуть платити по 4 центи за пару ніг.

УКРАЇНЦІ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ!

ЧЕТВЕРТИЙ

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦ. ЗДВИГ

В НЕДІЛЮ, 6. СЕРПНЯ (AUG. 6, 1939)

НА ФАРМІ ФЕДІРКА, LINDEN, N. J.

Виявимо національну силу! — Всі на здвиг!

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Діяльність Союзу Українок.

Дня 4. червня ц. р. відбулись у нас заходом місцевого відділу Союзу Українок ч. 39, ім. Лесі Українки, загальні збори. Пані Шевців відкрила збори і привітала публіку та урядницю з головної управи. Далі попросила до слова тодішню організаторку С. У. А. паню Штогрин, яка виголосила річечий реферат. Перший раз нашим жінкам приходилось вислухати від іншої жінки такий гарний і річечий реферат. Бесідниця зясувала чимало речей, говорила про свій побут у ріднім краю та свої замічення про роботу українських інституцій. Зокрема говорила про роботу українських жіночих організацій у старім краю.

В другій частині реферату пані Штогрин порушила справу організування рідної тут української молоді до українських організацій. Накінець бесідниця заклала привнятих, що це не є членами Союзу Українок Америки, щоб вступали до цієї організації, яка всесторонньо працює для української суспільності тут в Америці, а також в старім краю.

Зараз по тім заклик зголошалося в членство кілька свідомих українських жінок. Інші жінки зголошали свою готовність приступити, але відложили це на наступні збори місцевого відділу.

Та внаслідок гарячих днів у літі, рішено такі збори відкласти до осені, на три місяці пізніше.

Присутня.

УВАГА! НЮ БРИТЕН, КОНН., І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ПАРОХІЇ І ЗЛУЧЕНИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ТОВАРИСТВ МІСТА НЮ БРИТЕН, КОНН.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ

У НЕДІЛЮ, 30. ЛИПНЯ (JULY 30, 1939)

У SCHUETZEN PARK, BARNESDALE, CONN.

В годині 11-ї ранку Всех о. Е. Писар в асисті околицих священників Прав. Ліцеї відправляє пожеву Службу Божу. До Служби Божої буде співати хор. У годині 2-ї години почнеться велика програма: Програма буде вести хор, котрий відіграє азанку прекрасних пісень. Будуть промовляти визначні бесідники: губернатор стейту Конетикот, посади міста й сенатор стейту, рідночасно наш визначний бесідник. Опісля буде забави, до котрої буде пригравати добра оркестра. Танці будуть продовжатися до пізнього вечора. Будуть гарні та смачні перекуси і напінки. Ціна вступу 25 центів. — Всі на Український День! 168,74

За добру й веселу забаву рунить — Уряд парохіальний.

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ В JOHNSTOWN, МОХНАМ, РА., І ОКОЛИЦІ

ЗАХОДАМИ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКОВНОЇ ГРОМАДИ В ДЖАНСТАВНІ, ПА.

Відбудеться

В НЕДІЛЮ, 30. ЛИПНЯ (JULY 30, 1939)

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ

І ПОСВЯЧЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ПРАПОРА.

Свято відбудеться

В ГОРОДІ HIGHLAND PARK GROVE, МОХНАМ, JOHNSTOWN, PA.

а почнеться воно Пожевою Службою Божою в годині 11. перед полуднем. Після Служби Божої буде спільний обід для Кумів і визначних гостей, а по обіді торжественне посвячення Прапора, якого довершить місцевий парох о. Михайло Кашуба при ласкавій співучасті запрошених Священників. Потім наступлять промови українських і чужинських визначних бесідників. Коцерт місцевого хору. Українські танки місцевих танцівників зо школи Василя Авраменка під управою інструктора Н. Лоєнія. По торжественних церемоніях і концерті наступлять веселі товариські забави, контексти, перегони, тощо. Потім при добрій музиці танці аж до пізньої ночі.

Джантанівська Українська Громада! Отсею дорогою запрошується до численної участі всіх українців і українців з цілої великої Пітсбургщини. Вона так говорить: Ми, джантанівці, відемо всього, де нас кличе український голос. Прийдіть жеж тепер ви всі до нас та дайте нам нагоду вас шире попитати, з вами натішиться й перед чужинцями нашою українською силою і красою поведінатися. — Дорогоказ: На розі вулиць Central Ave. і Village St., Moxham, будуть на гостей ждати автомобілі, звідки будуть відвозити або вказувати дорогу до Площі Highland Park Picnic Grove.

ВЕЛИКИЙ ГЕТЬМАН

Історичний роман. Написав Федір Лудко. Літературна бібліотека „Української культури“ ч. 1. Видавництво „Українська культура“, Львів. Ілюстрації М. Бутковича. 3 друкарні Наукowego Т-ва ім. Шевченка у Львові. Книжка великої 8-ки, стор 239. Це перший том повісті, що має назву „Між Сиділею й Харитом“.

ЗМІСТ: Серед пенатів (має 13 розділів). На гетьманському бенкеті (8 розділів). Далеко й небой (5 розділів). Орел не ловить мух (17 розділів). В тексті 6 малюнків на цілу сторінку. На задній обгорці читаємо отсі слова: „На вивчені події минулого сталимо свої характерні й куюмо шляхи до кращого майбутнього. Ювілейне видання. У пам'ять 250-ліття (1687—1937) обрання на гетьманство нашого найбільшого державника, його Милости гетьмана Івана Мазепи. Хай ця ювілейна книжка дійде до рук кожного українця!“

Книжка написана з великим розмахом. У ній багато ріжних історичних документів і описів ріжних подій на гетьманському дворі. Добре змальований характер Мазепи і його тонка політика.

Ціна \$1.75.

Замовляйте в „Свободі“:

“SVOBODA”
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

Голос із публіки.

У віденському театрі ставили пєсу Діфрена „Санча Панча“. Була це прем'єра. У третій дії князь звертається на сцені з такими словами: „Санча починає мене нудити“. Автор, що мав на це відповіді, зауважав, не знаючи добре своєї ролі. Тоді якийсь сміхун із галерії крикнув: „І нас усіх теж“. Увес театр почав голосно сміятись і пєса провалилася.

НОВА МІЖПЛАНЕТНА РАКЕТА

У паризькому астронавтичному товаристві мав у травні ц. р. російський учений А. нанов реферат про теперішній стан астронавтики, себто науки про міжпланетні взаємини. Крім нього говорив теж професор Бюдо, професор донівельської обсерваторії. Обидва вчені почали від відомих фантазій Жіля Верна, з яких неода стала дійсністю. У своїй подорожі на місяць Ж. Верн пробував надати своєму ядрові всі ознаки імовірності. Виявляється, що у придуманій ним гарматній коробці, завдовжки 300 метрів, люди не моглиб долетіти до місяця. Приспівана скорість такого стрільня в моменті його вилету мусілаб бути величезна, а вага пасажирів, що, вони могли витримати цей розгін, мусіла би побільшитися на 208 тисяч разів. Іншими словами, кожний із них мусів би дізнати такого вражіння, який важив не 75 або 80 кг., тільки 14 або 15 тон. Ще інакше кажучи, всі люди, які знаходились би у такому стрільні, вистріленому з землі на місяць, розпалисьаб у порох об стіни ракети. Якби тягар їх тіла можна було побільшити тільки вдвєстєро, то довжина ракети мусілаб бути фантастична — 600. кілометрів!

Повітря переленою.

Та навіть і тоді труднощі подорожі в просторі не булиб подадані. Стрільно, викинене з дула гармати, опинившись у повітрі, натрапилоб на його величезний опір. Повітря супротивлялось би стрільню так, немов би було металічною стіною, і тоді пасажири в ньому замисць розбитись об долівку, розбились би об стелю. З цього обрахунку виходить, що гармата не надається для підготовки подорожі між планетами. Навіть якби незвичайно сильними пружинами при вилеті ядра в простір, то й тоді ще його пасажири не моглиб доїхати до місяця, тому, що стрільню, вийшовши із сфери притяжливости землі, мусілаб мати первісну скорість 11 кілометрів на секунду. Тимчасом досі нема вибухових матеріалів, які моглиб викинути ядро з такою силою, бо найсильніша вибухова сполука дає тільки півтретя кілометра скорості на секунду.

Вибуховий матеріал.

Через те все сьогочасні вчені вважають, що єдиним способом для взаємин з далекими планетами можлива тільки ракета, що сама в собі малаб матеріал для цілої низки вибухів у дорозі. Варт пригадати, що вже й про неї думали фантасти минулих віків. Сирано де Бержерак у XVII. віці змалював сталевого „польного коника“, який проникає до міжзор'яних просторів, завдяки вибухам салітри. У 1865 р. французький повістяр Ахил Ейро каже мандрувати своїм героям у ракеті, яка летить завдяки рушєві, що відпихає її від землі. Французький учений Ено Пельтіє зробив недавно начерк мотору, основаного на тому самому принципі. Проблема такої ракети теоретично розв'язана, їй бракує тільки такого палива, яке моглоб її пхати з відповідною скорістю. Коли таке паливо або така енергія знайдеться, тоді сміливі пасажири сядуть тільки в міжпланетний вагон і зможуть виїхати в міжзор'яні простори, шукаючи кращого місця для життя, ніж на землі. Вони сидітимуть у кабіні з кращою обстановою ніж у залізниці, не певні тільки щодо одного: місця приїзду. Для пояснення досить пригадати, що теоретичні обчислення і рисунки літаків тяжчих від повітря, були багато раніше готові, заки перший літак міг підня-

ЯК ПРИЙШЛО ДО ВИРІШАЛЬНОГО ПОВСТАННЯ ПРОТИ ПОЛЬЩІ ЗА БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Відомий український історичний повістяр
АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ
малює цю цікаву добу
В СВОЇЙ ПОВІСТІ ПІД ЗАГОЛОВКОМ

ПЕРЕД ЗРИВОМ

Повість починається відданням 14-літнього Богдана Хмельницького, сина Михайла Хмельницького, сотника чигиринського полку реєстрових козаків, до єзуїтського ліцею у Львові, та доведена до моменту, коли людський сусід-лях розбив сімю й родинне життя Богдана Хмельницького й коли Хмельницький рішається шукати пімсти за свої особисті кривди, направляючи кривди ворогів супроти всього українського народу. Читає пізнає всі визначні дієві особи, що грали чільну роллю у великих переворотях тих часів, що остаточно змінили зовсім історію східної Європи.

3 портретом автора й передмовою.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.

Замовляйте:

“SVOBODA”

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

тися над землею. До апарату бракувало тільки відповідно легкого мотору. Готовий зроблений літак, що стояв бездушно на землі, рушився з місця, коли знайшли бензиновий мотор. У такій самій стадії знаходиться і нині астронавтика, що чекає тільки на рушій, щоб збудована ракета могла відлетіти з землі.

ШЛЯХОМ ЗЛОЧИНУ.

Юрій Клим, з Ошави, літ 21, і Юрій Бейкер, інакше Спігур, літ 22, пішли до тюрьми по 3 роки за влом у місцеву торговлю, з якої викрали одіжи на 1,600 доларів.

Джеймс Мосон з Торонта, літ 32, був покараний разом з ними на три роки за переховання крадених річей. Засуджуючи наших юнаків, суддя Мекібон пригадав Клімові, що в часі, коли він був прокуратором в Ошаві, він старався його направити, коли Клим знайшовся перед ним за переступок, маючи заледви 11 літ, але той перестороги не приймав.

Злочинність серед підростаючого нашого покоління в Канаді постійно збільшується і над тим повинні застановитись наші провідники. Крайній час, щоб ми цікавилися трохи соціальними проблемами нашого народу в Канаді і забули трохи тієї „політики“.

ЗАМКНЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ ГІМНАЗІЇ В БРАЗИЛІЇ.

В Порто-Алегре замкнуто гімназію „Німецько-Бразильського Фарроупіля“, якого архів перебрали власті. Учні будуть розміщені по інших гімназіях.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

ОБЕРЕЖНО, ХЛОПЧЕ!

У Джеферсон кавнті, в стейті Ню Джерзі, сильно замножились ліси. Діти відкрили, що молодих лісів можна заманювати й ловити. На світлі дівчина заманила молодого лиса морозивом. У правій руці за плечима вона держить сітку на нього.

ТІ, ЩО СЛАВИЛИ.

На бережжі моря в Атлантик Біч, Нью Джерзі, стрінулися три красуні, що колись прославили відому виставу „Фоліс“, що її давав Зігфелд.

ЮРІЙ ГОРЛІС-ГОРСЬКИЙ

В ОКОЛИЦЯХ ХОЛОДНОГО ЯРУ
НАД ДНІПРОМ, НА ЧИГИРИНЩИНІ,

існувала в останню революцію СВОБОДНА УКРАЇНСКА „РЕСПУБЛІКА“, котрої громадяни боролися під українським прапором проти червоної московської гордині аж до 1922 року, даючи цим живий приклад, як невеликі числом, але сильні духом можуть успішно боротися з незрівняно сильнішим ворогом. ОТСЮ ВЕЛИКУ ПОДІЮ, що стала вже предметом історичних розслідувань та сюжетом поем і драм, автор, що самий був її учасником, уобразив у формі повісті, даючи цим читачеві немов би нагоду брати особисто участь у великопам'ятній боротьбі.

2 ТОМИ — 2 ДОЛЯРИ.

Замовляти у:

„СВОБОДА“

81-83 Grand St., Jersey City, N. J.

ХВОСТАТИЙ КОМСОМОЛЕЦЬ

Довкруги нашого села наряд уже запроваджував свою пролетарську владу, а в нас іще чекали до неділі. Звичайно, в неділю таки більше часу на революцію.

А в неділю зібралася нас громада хлопців, відважних молодців, і гайда з ножами до двора революцію справляти. Ну, тут же й є з чим комуни робити. Тут і качки й кури й індички і телята.

Мої товариші робили комуни з курми, а я до телят забрався. Відчинив хлів та й агітую серед них:

— Вставайте, гнані і голодні бички! Підіймайтеся телята, чуєте: сурми загнали — час розплати настав! Воля тепер!

А всіні повитягалися на содомі і дивляться на мене дурними очима, а я на них, а вставати не думають. Тоді я їх батогом! Бички хзості поздирали і в підскаках з хліва!

В цю мить надійшов дідич. Один бичок з розгону вигнався на нього; той тільки крикнув, замахнувся руками як вітряк і повалився неживий на землю.

Під вечір усе вже було покінчене: лежав убитий дідич, пеклися зарізані кури і качки й інша буржуазія. Тільки не знали ми, що зробити в тим бичком? Під ніж його не можна — він же теж революцію робив — убив дідича.

Рада в раду і пісали ми до начальства післанця по пораді. А на другий день привіз післанець від начальства приказ, заложити комсомол і бичка за заслуги до революції вписати в почесні члени, ще й якусь медалью для нього привіз. Ми так і зробили — треба слухати своєї совєтської влади. Наш післанець після того кудись подівся, мабуть зрадив пролетаріат і пішов у повстанці.

За кілька днів прийшла чутка, що приїде до нас сам товариш Лейба Першомайський, голова районного ревкому. Ми вцепили нашому комсомольцеві медалью, що начальство прислало, і, тримаючи його на мотузку, чекаємо на приїзд. Нагло на дорозі показалася бричка з ревкомом. Но, алеж і вбрався він — цілий у червону одіж. Щоб знали всі, що він не царська шишка, а комуністичний ревком. Ми всі тільки роти пороззявляли й дивилися, а наш бичок і не еважає, що тут така парада — задивився десь на бік за коровами. Аж як ревком їхав біля нього, він оглянувся й, побачивши червоне, раптом вирвався з мотузки й в одній хвилі перекинувся бричку в калабаню. Ще товариш Лейба не підвівся, а вже бичок кинувся на нього. Лейба скоро виліз на пліт і хотів утекти в садок, а бичок його ззаду геп!

стрімголов у кропиву, що росла під плотом. Аж тоді ми схопили нашого войовничого комсомольця.

Після того почалося слідство. Ревком відразу на нас накинувся: „А ви, дураки, хто вам казав такого фашистського бичка в комсомол записувати? Хто вам, неотесані малороси, казав йому медалью чіпляти? Зарізати його, контрреволюціонера!“

Аж тоді ми пізнали, що наш післанець одурив нас — він навіть не був у начальстві. Але за нього потерпів бичок. Ще того самого дня ми зарізали його і справили з нього го-стину ревкомові. Ще й одну доплатку з хвостатого комсомольця завіз товариш Лейба Першомайський своїй жінці на шабас.

Микита Волокита.

Клопін.

Господар: Слухайте, пане майстер! Ті чоботи, що я давав робити у вас, за місяць розлізлися.

Швець: А гроші, які ви мені дали за чоботи, розлізлися ще того самого дня.

Теща.

— Пане директоре, я хотів би сьогодні пополюді піти на похорон тещі.

— Я також...

СПАЛ 217 E. 6ST. NEW YORK

ПОВІДОМЛЕННЯ-ЗАКЛИК

На Українську Розбудовчу Спілку, власниці будинку Українського Народного Дому в Нью Йорку, припали найтяжчі, часи втримувати цей будинок для житику громади після звісної катастрофи при кінці 1938 р. Обидва підписані, як виконний управді цієї спілки, перебрали на себе управу цього дому і наладження бізнесу. Труднощі майже непереможні, та ми виконуємо наше завдання, вкладаючи тисячі доларів. Будинок відновлений, велика селя відмалювана, сцена направлена, пороблені угодження, відкритий ресторан із прибудованою кухнею. Все спільно про намір йти на зустріч потребам громади. Для розбудови в будучині купили ми сусідній дім, користуючись із нагоди.

Ми виклали нашу найліпшу волю й відвагу. Але нам самим сил не стає. Ми навіть боїмося, що ціле оте придбане досі народне майно виховнеться нам з рук, коли хтось не прийде нам з допомогою. Звісно що кожна нещадка деморалізує та знеохоче загал до творчої праці. Тому ми пускаємо стріл в невідомий простір українського громадянства та просимо свідомих громадян домогтися. Треба нам підтримки: моральної і хоч би часової допомоги грошевої. Хто хоче оперти що до допомоги на бізнесовій підставі, просимо спільно з допомогою, хай хоч прихильно ставляться до наших змагань відбудувати товариське життя в оному осередку, що звється тепер Дім Карпатів.

В. ЛАЗУТА.

С. ДЕМИДЧУК,

управителі.

Tel. GRamercy 7-9838.

Д-р МИХАЙЛО ЯНКОВИЧ

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРГ

Уродові години:

Від 1—3 допозудні і від 6—8

ввечір. Н неділі згідно з умовами.

718 SO. 17th ST., NEWARK, N. J.

(near Springfield Avenue)

Tel. Essex 3-4488.

БОЛІНІГ

Рани на ногах, опухлі ноги, набряклі жиди, болючі ноги, слабкіс (запалення жиди), напухлі або болючі коліна чи кісточки і ревматичні ноги успішно лікують нашими європейськими методами без операції.

Офісові години: щоденно від 1 до 6 ввечір, а по неділях і четвергах від 1 до 8:30 ввечір. Немає урядових годин у неділі.

Говоримо українською мовою.

Dr. L. A. BENLA

320 W. 86 St., New York City

Близько Бродвею.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ.

Зажурені.

В кімнаті важко хворого господаря зібралася кривняки, що ждуть на спадщину.

— А що сказав лікар?

— Якщо йому до рана не опухнуть ноги, то нема найменшої надії...

Дивно...

— Ти є першим мужчиною, якого люблю.

— Знаю про це.

— І представ лиш собі, що це якось так дивно ще складається: ти є теж перший, що в те вірять.

Подорожі до

• ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ.
• РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Пересилка грошей.
Бізнес в Домі на продаж.
Аскурація різного роду

Нотаріальні акти в старокраєві справ полагоджують:

ПЕТРО БАРТКІВ

Real Estate & Insurance Broker
Notary Public.

309 EAST 14th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Phone: ALgonquin 4-8254.

НА ПРОДАЖ

по низькій ціні дві ЛЮТИ при Brookfield Ave., Brookfield Township, Ohio. Прому голостіть на адресу:

О. КУЛЬЧИЦЬКИЙ

2231 Fairmount Ave., Philadelphia, Pa.

ВАЖНЕ ДЛЯ САМОТНИХ МУЖЧИН!

Хто з самотніх українців шукає за вигідною кімнатою до мешкання в Нью Йорку, хай удається до українського „Бордінг Гаузу“ під н. 883 E. 1-ша вулиця в Нью Йорку, біля парку. Платня тиждень \$2.00 і \$2.50. Василь Федик, власник.

Д-р С. ЧЕРНОВ

• Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
• Аналіз крові для подорожнього свідоцтва.

223 SECOND AVE., cor. 14th St., NEW YORK CITY, Room 14.
Gramercy 7-7697

Офісові години 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслуговування.
X & Флюороскоп.

ЛІК НА ПІХУР І НІРКИ

(Diuretic)
Цю славу європейську природну медицину поручають головно тим, що не можуть удержати сечі, кого лече в піхури або болять у крижах. Ціна \$1.75. Шість замовлення до: 151.

Mrs. GRETA LESKOVAR.

507 E. 73rd St., New York, N. Y.

Д-р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

ЗАНЕДБАНІ ХРОНІЧНІ НЕДУГИ

доводять до безпотрібного терпіння. Аналіз крові, лугі „Екс“, аналіз сечі, медична екзамінація

ПО НИЗЬКІЙ ЦІНІ заповнюють удачу діагнозу.

Ревматичні стани, „Гей фівер“, астма, клопоту відходою кинки, піхура, залоз і нирок лікується модерними способами. — ПОРАДА ДАРОМ.

DR. DERUNA

128 East 86th St., New York City.

Кожного дня від 10—2 год.

і від 4—9. У неділі від 10—2.

Особна жальня для жінок.

ШИФКАРТИ

на найбільшій та найкращій кораблі на всі прогулянки і то до всіх країн. Виготовляємо всі документи, потрібні до подорожі — шифкарти, візи, пермити, афідавіти, патенти, і тому наші пасажери не мають клопотів а-ж доїхати.

ДОЛЯРИ послані до всіх країн ПОШТИНОЮ І ТЕЛЕГРАФІЧНО І виплачуємо на останній почті під повною гарантією. ПОМАГАЄМО негалицьким делегатам відповісти до нових законів.

ПОАГОДЖУЄМО СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ відповісти до теперішніх обов'язкових законів в країні. Контракти, повноваження, акти даровизни, довідні скринки і всі інші документи.

Продаємо ДОМИ та різні бізнеси по дуже приступних цінах. Голостіть у всіх справах до нашого НОТАРІАЛЬНОГО БЮРО по совісній пораді та ретельній обслугову.

S. KOWBASNIUK

277 E. 10th STREET, (між 1-ю і 2-ю А), NEW YORK, N. Y.

ПІТАЙТЕСЯ ПОРАДИ Д-РА ЗІНСА

ЛІКУВАННЯ ХРОНІЧНИХ НЕДУГ

Недуги крові, шкіри, нервів. Загальну слабкість і перше вичерпання. Недуги шлунка й кишківника, відходою, заборення, дозлативості нирок і сечового міхура лікується успішно. Скоро й вдоволює результати. Як маєте якінебудь недомогання, яких ви не розумієте, порадіться з довірою д-ра Зінса.

ЕКЗАМІНАЦІЯ КРОВІ І СЕЧІ.
ПРОМІНІ Х (екс).

Умірковані ціни. Вразі потреби плати на ратні.
(ЕКЗАМІНАЦІЯ І ПОРАДА ДАРОМ)

DR. L. ZINS, 110 EAST 16th STREET,
(ордикує понад 25 літ) (між 4. Еве. і Ірвінг Плейс)
NEW YORK, N. Y.

ГОДИНИ: від 9. рано до 8. ввечір. В неділі: від 9. рано до 3. допозудня.

BATES & ANDERSON

ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ

HUDSON, N. Y. ТЕЛЕФОН: 172

Католицький асистент

ПРИСТУПНІ ЦІНИ

В таких часах, як тепер, мало хто може не зважати на справу коштів. Це є одинока причина, чому ми кладемо такий натиск на наші приступні ціни.

Якість нашої услуги поборює всяку конкуренцію; наші ціни є такі низькі, що безумовно кожда родина є здивована і вдячна.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON

FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25 St., Bayonne

Phone: Bergen 4-5989 Phone: Bayonne 3-0540

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Без рішучі, як далеко поза Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуговує широкі й вузькі. — Офіс:

383 MORRIS AVENUE,

cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-8347

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

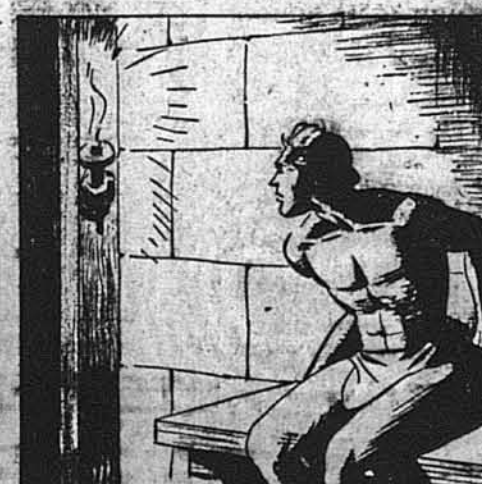
„Я дістав приказ арештувати тебе“, промовив капітан сторожі, а по його голі видно було, що цей обов'язок для нього дуже прикрий. Тарзан подивився на 20 гострих спис, що окружали його, і здвигнув плечима. Він не дав по собі пізнати, чи цей приказ здивував його дуже чи ні.

Та фактично цей учинок його прикро вразив і над ним він глибоко призадумався. Він уже раз був арештований в тім місті і знав добре, чим це грозить. Якби не стільки сторожів, він був би мов звір кинувся, щоб вирватися на волю. Але тепер він слухавно віддався і зложив зброю.

Його запровадили до тюрми і замкнули за ним двері. До останньої хвилини Тарзан був зовсім спокійний і ні словом не запитав про причини арешту. А коли його залишено самого в в'язничній клітці, він почав бистро розглядатися і обзирати все довкруги. Він був у клітці, з якої хотів вирватися.

Оглянувши все й переконавшись, що тепер нема що пробувати втечі, він спокійно ляг на камінну лавку, щоб заснути. Бо сон скріплює силу і тимсамим є доброю підготовою для наступної боротьби. Вранці розбудив його стукіт післанця, який може піс йому вістку життя, або смерті.